

МОТИВИ

към проект на Наредба за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица

Проектът на Наредба се издава на основание чл. 5, ал. 6, чл. 7, ал. 5 и чл. 9а, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), чл. 55, ал. 3 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), чл. 39, ал. 1, чл. 40, ал. 5, т. 2, чл. 40а, ал. 4 и чл. 41, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО) и във връзка с постановено Съдебно решение № 11559 от 30.07.2019 г. по административно дело № 3872 от 2018 г. на Върховния административен съд.

Правото на гражданите на обществено осигуряване е регламентирано с чл. 51, ал. 1 от Конституцията на Република България. Обществените отношения, в областта на държавното обществено осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване са регламентираны с разпоредбите на КСО, а в областта на здравното осигуряване съответно с разпоредбите на ЗЗО. В тази връзка следва да се отбележи, че тези обществени отношения не са свързани само със събиране на определените със закон задължителни осигурителни вноски, но изискват събирането, администрирането и обмен на съществена по обем информация, свързани с правата на осигурените лица. В този смисъл законодателят е предвидил разпоредби в съответните закони, с които се определят лицата, които следва да подават и получават информацията, съдържанието и реда, по който следва да се предоставя тази информация. Регламентира се видът на нормативния акт и органът овластен да го издаде – наредба издадена от министъра на финансите.

Във връзка с гореизложеното, с предложения проект на наредба се предвижда създаване на подробна и ясна подзаконова нормативна уредба по отношение на:

1. Лицата, които следва да прилагат разпоредби на наредбата и това са: работодателите, осигурителите, техните клонове и подразделения; самоосигуряващите се лица; лицата по чл. 4, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване; осигурителните каси, лицата, на които се зачита осигурителен стаж със заплащане на осигурителни вноски по чл. 9а от Кодекса за социално осигуряване; лицата, които еднократно заплащат сума в размер на 12 здравноосигурителни вноски за възстановяване на здравноосигурителните права по реда на чл. 40а, ал. 3 от ЗЗО, лицата, които подлежат на здравно осигуряване по реда на чл. 40 ал. 5 от ЗЗО, Националната агенция за приходите (НАП), Националният осигурителен институт (НОИ) и др.

2. Съдържанието на данните, които осигурителите, работодателите и осигурителните каси следва да подават в НАП за лицата подлежащи на осигуряване, включително осигурителния доход, осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“, дните в осигуряване и облагаемия доход и данъка за доходи от трудови правоотношения по ЗДДФЛ;

3. Съдържанието на данните, които самоосигуряващите се лица следва да подават в НАП включително осигурителния доход, осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване;

4. Съдържанието на данните за дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, здравното осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на

работниците и служителите“ и дължимия данък за доходи от трудови правоотношения по ЗДФЛ;

5. Редът и начинът за подаване на данните по точки 2 – 4 в НАП, както и начина и реда за коригиране и заличаване на подадените данни.

В тази връзка с проекта на нормативен акт като приложения се предвиждат и образци на декларации, заявления и указания за попълването им, съответстващи на изискваните по силата на закон данни.

С предложения проект на наредба се определят и сроковете за регулярното подаване в НАП на посочените данни под формата на декларации и заявления с оглед обезпечаване на:

- Получаване на данни за зачитане на осигурителен стаж на осигурените лица;
- Получаване на данни за изчисляване и отпускане на пенсии, парични обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване;
- Разпределяне на осигурителните вноски за допълнително-задължително пенсионно осигуряване в професионален или универсален пенсионен фонд в които осигурените лица членуват, въз основа на които вноски и данни се изчисляват и отпускат пенсиите от втория стълб на осигурителната система в България;
- Получаване на данни за определяне на здравноосигурителен статус на лицата с цел ползване на медицинска помощ чрез определен пакет от здравни дейности;
- Получаване на данни осигурителните вноски при зачитане на осигурителен стаж със заплащане на осигурителни вноски от лицата по чл. 9а от КСО и др.;
- Получаване на данни за дохода върху който се дължат вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“;
- Получаване на данни с оглед възстановяване на здравноосигурителните права по реда на чл. 40а, ал. 3 от ЗЗО;
- Получаване на данни за лицата, които подлежат на здравно осигуряване по реда на чл. 40 ал. 5 от ЗЗО;
- Функционалната компетентност на НАП по администриране на задължителните осигурителни вноски, които по закон е длъжна да събира, както да събира и обработва и предоставя информацията свързана с тези вноски, включително и предприемане на действия по принудително изпълнение на публични вземания по реда на ДОПК.

С проекта на наредба се определят и начините за подаване на посочените данни в НАП, като това може да бъде на хартиен носител, чрез попълване на утвърдените образци съгласно указанията за попълването им, на електронен носител или по електронен път. В случаите, когато данните не са коректни или електронният носител не е четим се предвижда повторно подаване на данните в определения за целта срок.

С оглед намаляване на административната тежест за лицата е предвиден преференциален ред за подаване на данни от самоосигуряващите се лица, които се осигуряват само във фонд „Пенсии“ за инвалидност поради общо заболяване, за старост и смърт, като по тяхно желание могат да подават данните по т. 2 еднократно в началото на годината.

С предложения проект на наредба е дефиниран и кръга от осигурени лица, които могат да подават данни за избран от тях период, когато за същия период са внесени авансово дължимите месечни осигурителни вноски. Това са лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 и ал. 7 от КСО, и чл. 17 от Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица.

За запазване интересите на осигурените лица и с цел своевременна и справедлива преценка на правото и определяне на размера на паричните обезщетения и помощите е предвидена уредба за коригиране на подадените данни от осигурители и самоосигуряващите се лица.

Проектът предвижда възможност корекция на данни за осигурените лица да се извършва от осигурителите и самоосигуряващите се лица след издадени и влезли в сила задължителни предписания от контролните органи на НОИ по реда на чл. 108, ал. 1, т. 3 от КСО.

Относно лицата, които ще бъдат засегнати от проекта на наредба е необходимо да се отбележи, че по отменената наредба ежесечно постъпваха в НАП данни от 245 000 осигурители и 338 000 самоосигуряващи се лица, за повече от 2 792 000 осигурени лица, като годишно постъпват около 39 милиона декларации. В този аспект задължените лица, които следва да подават данни по реда на наредбата са около 583 000 съответно за повече от 2.5 милиона осигурени за държавното обществено осигуряване, като общия брой, включително и данните за лицата здравно осигурени от държавния бюджет е 3.25 милиона. Видно от посочените данни, издаването на наредбата засяга почти всички лица обхванати от осигурителните системи в България.

Очаквани резултати от прилагането на проекта на наредба:

С приемането на наредбата ще се създаде възможност в НАП да постъпват данни за осигурените лица. С предоставянето на тези данни от НАП на НОИ (на основание чл. 5, ал. 8 от КСО), съответно на Националната здравноосигурителна каса (на основание чл. 69 от ЗЗО) и пенсионноосигурителните дружества, осигурените лица ще реализират конституционното си право на осигуряване. Въз основа на тези данни се осъществява зачитане на осигурителен стаж и осигурителен доход при отпускане на пенсия, определяне правото и размера на парични обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, ползването на безплатни медицински услуги, своевременно разпределяне на осигурителните вноски по индивидуалните партии на лицата във фондовете на ДЗПО и др. Чрез получените в НАП по реда на наредбата данни се реализират социалните права, като по този начин държавата изпълнява своите функции по регулиране осигурителните правоотношения. С издаването на предложениия проект на наредба се създава ред, по който НАП следва да извършва законоустановените си функции по администриране на задължителните осигурителни вноски, както и да събира, обработва и предоставя информацията, свързана с тези вноски и информация за осигурените лица.

С предложениия проект не се очаква увеличаване на административната тежест или допълнителни финансови разходи по отношение на задължените лица.

Предложениият проект на Наредба не води до необходимост от разходване на допълнителни средства от страна на НАП.

Предложениият проект на акт няма да доведе до въздействие върху държавния бюджет.

Проектът не води до допълнително разходване на средства от бюджетите на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса предвид предоставянето на данни за лицата, подлежащи на социално и здравно осигуряване на тези институции.

С проекта на наредба не се въвеждат норми на правото на Европейския съюз.

Предложениият проект на наредба е публикуван на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации съгласно чл. 26 от Закона за нормативните актове.

С цел създаване на правна сигурност за лицата се предвижда наредбата да влезе в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.